

İŞLETME VE MUHASEBE EĞİTİMİ ALAN ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN GİRİŞİMCİLİK ÖZELLİKLERİNİN BELİRLENMESİNDE BÖLGESEL FARKLILIK ETKİSİ¹

Mustafa CANBAZ²

Bilal ÇANKIR³

Emre ÇEVİK⁴

Özet

Girişimcilik ve ilgili kavramlar tanımlanmış, girişimcilik türleri, girişimciliğe etki eden faktörler ve girişimcilik kültürü üzerinde durulmuştur. Ardından muhasebe eğitimi alan üniversite öğrencilerinin girişimcilik özelliklerinin bölgesel farklılık esasına göre ölçümü yapılmış ve değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Girişimcilik, Girişimcilik Türleri, Girişimcilik Kültürü

Jel Kodu: M13

REGIONAL DIFFERENCES EFFECT ABOUT DETERMINE THE ENTREPRENEURSHIP CHARACTERISTICS OF BUSINESS AND ACCOUNTING PROGRAMMES STUDENTS

Abstract

Entrepreneurship and related concepts are defined, and types of entrepreneurship, the factors affecting entrepreneurship and entrepreneurial culture are emphasized. Then the accounting education of university students on the basis of regional differences in entrepreneurial characteristics have been measured and evaluated.

Keywords: Entrepreneurship, Entrepreneurial Types, Entrepreneurship Culture

Jel Code: M13

¹ 05-07 Haziran 2013 tarihlerinde Almatı, Kazakistan'da düzenlenen 5. Uluslararası Girişimcilik Kongresi (ICE)'nde sunulan tebliğin kısaltılmış halidir.

² Yrd. Doç. Dr., Bezmialem Vakıf Üniversitesi

³ Arş. Gör., Kırklareli Üniversitesi

⁴ Arş. Gör., Kırklareli Üniversitesi,

1. Giriş

Ülkelerin kalkınma ve gelişmesinde olduğu kadar bölgelerin ve şehirlerin kalkınma ve gelişmesinde lokomotif güç, girişim ve girişimciliktir. Girişimci, değişim ve dönüşümü tetikleyen ve sağlayan kişi iken, girişimcilik, ekonomik, sosyal, siyasal ve kültürel hayatın sürükleyici gücüdür (Gürdoğan, 2010). 1990'lar sonrası, merkezi yönetimlerin ekonomide bir aktörden daha çok düzenleyici ve kontrol eden bir role yönelmeleriyle, girişimciler insanlık için bir ümit olmaktan öte, yerel potansiyelin küresel ölçekte rekabet edebilirliğe dönüşmesinde yegane faktör haline gelmiştir. Böylece, girişimciler bugünün dünyasında en çok aranan kişiler olup, gelişmiş ülkeler tarafından ithal edilen en değerli “üretim faktörü”ne dönüşmüştür. Girişimciye sahip ülke veya bölgeler gelişmelerini hızlandırırken, yoksun olanlar çeşitli sorunlarla baş başa kalmaktadır. Bu açıdan, kültürel, bölgesel ve coğrafi farklılıkların girişimciliğe etkileri, bilimsel çalışmalarda ele alınan esas konulardan biri olmuştur.

Bu çalışmada, eğitim-öğretim programlarında ‘girişimcilik’ konuları önemli yer tutan İşletme ve Muhasebe öğrenimi gören Türkiye'nin iki farklı bölgesindeki üniversite öğrencileri üzerinde, bölgesel farklılığın etkileri araştırılmıştır.

2. Girişimcilik ve İlgili Kavramlar

2.1. Tanım

Girişimcilik kavramı Fransızca “entreprendre” kelimesinden türetilmiştir, ‘taahhüt, bir şeye başlamak, üstlenmek’ anlamındadır. Türkçe karşılığı, “müteşebbis” kelimesi ile karşılanmış, ancak son yıllarda, “girişimcilik” olarak kullanılmaktadır (Örücü, Kılıç ve Yılmaz, 2007). Literatürde çok sayıda tanım yapılmıştır, bazı girişimcilik tanımları şöyledir:

- Müftüoğlu'na göre girişimci; “bir tarayıcı gibi sürekli olarak çevreyi gözleyip talep açıklarını yakalayan, yeni talepler oluşturan, talepteki değişimleri zamanında fark eden, kaynakları sağlayarak üretim tesislerini kuran, rekabeti seven ve varlığının önemli nedeni olarak gören, riske girmekten ve sorumluluk üstlenmekten çekinmeyen, atak ve yaratıcı yeteneklere sahip kişiler”dir (Müftüoğlu, 2000). Girişimcinin en önemli özelliği iş kurma ve büyümeye odaklanan bir kişiliğe sahip olmasıdır. Girişimci ruh taşıyanlar kendilerini çalışmaya zorunlu hissederler, genellikle bireycidirler, yalnız kendileri için çalışırlar, otoriteye, başka bir ifadeyle baba figürlere tahammül edemezler. Otonomi ve bağımsızlık peşindedirler. Yalnızca kendilerine güvenirler. Başarıyı (zengin olma, saygınlık kazanma, bağımsızlık v.d.) bir kez kafaya taktıktan sonra yapamayacakları şey yoktur. Girişimcinin tohumu düş kurmak, tarlası çevrenin fırsat ve tehlikelerini görüp her ikisini dengelemek, meyvesi ise uluslararası standartlarda katma değeri

yüksek üretim yapıp global pazarların rekabetçi ortamlarında ürünlerini kârlı bir şekilde satabilmektir (Müftüoğlu, 2011).

- Mucuk (2011)'a göre girişimci; işgücü, sermaye ve doğa olarak belirtilen üretim faktörlerini insan ihtiyaçlarını karşılayacak ürün ve hizmetleri üretmek üzere bulan ve uygun şekilde bir araya getiren kimsedir.

- Drucker (1986)'e göre ise girişimci; bulanık ve değişken dünyada düzen yaratır. Bunun için yeni bir refah yaratabilecek kaynakları bir araya getirir ve tertipler.

- Dinçer ve Fidan (2000)'a göre, girişimci, ürün veya hizmet üretmek amacıyla yatırım yapar. Bunun sağlanması için gerekli olan üretim faktörlerini toplar ve harekete geçirir. Faaliyetlerini sermayeye bağlar ve kâr bekler. İşletmesini kendi yönetebileceği gibi görevini profesyonel yöneticilere de yaptırabilir.

- Modern girişimcilik düşüncesinin kurucusu olarak nitelendirilen Schumpeter (1978), girişimciliği yeni bileşimlerin meydana getirilmesi olarak tanımlamış ve bunun da ekonomik kalkınmanın temeli olduğunu belirtmiştir. Yeni bileşimlerin meydana getirilmesi sadece girişimcilerin başarabileceği benzersiz bir başarıdır. Schumpeter girişimsel faaliyetleri başlatan olası bileşimleri; yeni ürün ya da hizmetlerin, yeni üretim yöntemlerinin, yeni pazarların, yeni arz kaynaklarının ve yeni organize olma biçimlerinin ortaya konması olarak açıklamaktadır (Cansız, 2007:6).

- Gürdoğan'a göre, girişimciler sınırsız dünyanın en etkili ve en güçlü ordularındır. Onlar toplumları silahlarıyla değil, ürün ve hizmetleriyle değiştirirler. Günümüz dünyasının yeni simyacıları, girişimcilerdir (Gürdoğan, 2010).

- Girişimcilik ise, 'fikrin eyleme geçmesi ve teşebbüse geçme' anlamına gelir, girişimcilerin risk alma, fırsatları kovalama, hayata geçirme ve yenilik yapma süreçlerinin tamamına verilen addır (Foss ve Klein, 2002).

2.2. Girişimcilik Türleri

Girişimcilik ortaya çıkma, şekillenme, orijinallik, organize olma ve icra edilme biçimlerine göre de sınıflandırılmaktadır (Çevik, 2006:64). Ancak, literatürde daha çok düşünsel, durumsal, eylemsel ve organize olma biçimlerine göre sınıflandırılmaktadır. Yaygın olarak kullanılan girişimcilik türleri; bağımsız girişimcilik, iç girişimcilik, kurumsal girişimcilik, profesyonel girişimcilik (yönetici girişimcilik), teknik girişimcilik, girişimci girişimciliği, çevreci girişimcilik olarak da sınıflandırılabilir (Top, 2006:8).

- **Bağımsız Girişimcilik:** Girişimcilerin öncelikle kendi güç, yetenek, algı, sezgi, beceri, ustalık, deneyim, bilgi gibi yetilerine dayanarak hayallerini düşlerini gerçekleştirmek üzere

eyleme geçtikleri ve ilk defa sıfırdan başlayarak kurulan girişimlerdir. İlk defa ve orijinal olma özelliği bu girişimciliğin tanımlanmasında belirleyici ve ayırıcı etmendir. Girişimciler kendi işlerini yürütmek için en iyi yöntemi tek başlarına keşfeder ve uygularlar (Top, 2006:8).

- **İç Girişimcilik:** Checkery (2003)'e göre iç girişimcilik bir örgütsel ağ içinde veya bir kurulu işletme içinde kendini geliştirmiş bireylerin, (kendi yeteneklerini kanıtlamış) diğer insanlarla ilişki geliştirerek, iletişim kurarak ve bunları kendi yetenek ve değerleriyle yoğurup değerlendirerek kendilerini tanıyıp keşfetmeleri ve kendilerinin farkına varmaları ile başlayan bir başka girişimciliğin içinde filizlenen bir girişimcilik türüdür.

- **Kurumsal Girişimcilik:** Büyük veya küçük işletmelerin, kendi aralarında küçük girişimcileri organize ettikleri ve onlar ile kurumsal bir ilişki kurdukları girişimcilik biçimidir. Özellikle 1929 dünya ekonomik krizinden sonra uygulamaya geçirilmiştir (Abdullaeva, 2007). Top (2006)'a göre, genel anlamda büyük işletmelerin veya küçük işletmelerin kendi aralarında küçük girişimcileri organize eden üst girişimciliktir.

- **Profesyonel Girişimcilik (Yönetici Girişimcilik):** İşletmenin iş yeri içinden lider veya yöneticilere ya da işletme dışından birilerine devredilmesi veya satılmasıdır. Profesyonel boyutta bir girişimci işletmeyi terk ederken bir diğer yeni girişimci işletmeyi devir almaktadır (Çevik, 2006).

- **Teknik Girişimcilik:** Tekno-girişimci, öngörü ve sezme yeteneği ile pazar yaratma ve geliştirme becerisine sahip, teknoloji geliştirebilen ve inovasyon yönetimine hâkim girişimcidir. Tekno-girişimciliğin en büyük avantajlarından biri düşük sermaye ile çok yüksek büyüme hızlarının yakalanmasıdır. Örneğin tüm dünyanın yakından tanıdığı Microsoft'un kurucusu ve sahibi Bill Gates tekno-girişimciye en iyi örnektir (Emre, 2007).

- **Girişimci Girişimciliği:** Daha önce belli alanlarda girişimcilik yapmış ve daha sonra işletmelerini satmış olan deneyimli girişimcilerin kendilerine fırsat alanı olarak kuluçkadan yeni çıkan girişimcileri esas almaları şeklinde gelişen bir girişimciliktir (Top, 2006). Fiziki olarak işletmelerin yeni girişimcileri ile alınıp satılması 'girişimci girişimciliği' olarak da tanımlanır. Özellikle hızlı büyüyen hızlı gelişen yeni teknolojileri uyarlayan cesur girişimcilerin ve fırsatların rüzgâr gibi gelip geçtiği bir sektörde icra edilen bir girişimcilik türüdür. Birlikte iş yapmanın, işbirliği yapmanın ve özellikle ortak iş yapma kültürünün gelişmesinde de model bir role sahiptir. İyi projesi olan, iyi fikri olan ve sağlam bir yenilik geliştirip de bunları eyleme sokmakta güçlük çeken girişimciler için rasyonel bir ortak, iyi bir finansör, yeni bir motivasyon, iyi bir organizatör, cesur ve sağlam bir arkadaştır (Çevik, 2006).

• **Çevreci Girişimcilik:** Çevresel sorunlara çözüm bularak sorunların içindeki fırsatları ortaya çıkaran bir girişimciliktir. 1990'lı yıllarla birlikte çevreye olan duyarlılıklar, kirliliğe karşı önlemler yeni iş fırsatlarına kapı aralamaktadır. Özellikle atıkların değerlendirilmesinde, yeniden dönüştürülmesinde, çevreyi koruyan doğal üretim yöntemlerinin geliştirilmesinde (doğal tarım), başta hava, su toprak kirliliğini önleyici teknik geliştirmede yeni girişimcilik fırsatları sunmaktadır. Çevreci girişimciler deyim yerinde işe başkalarının çöplerini, atıklarını girişimcilik yoluyla yeni ürünlere dönüştürürler (Top, 2006).

2.3. Girişimciliği Etkileyen Faktörler

Hisrich ve Peters (1985)'e göre bir girişimci için girişime başlama kararı, süregelen bazı alt kararlar almayı gerektirir. Bu kararlar;

- Var olan hayat koşullarını ve yaşam tarzını terk etme
- Girişimci olma arzusuna sahip olduğu konusunda karar verme
- Hem iç, hem de dış faktörlerin, girişimci olma konusunda gerekli imkân sağladığı konusunda karar verme.

Girişimciliğe etki yapan faktörler üzerine çalışan uluslar arası kuruluşlardan, Babson College ile London School of Economics tarafından oluşturulan Dünya Girişimcilik Platformu'nun yaptığı çalışmaya göre girişimciliği etkileyen unsurlar (Börü, 2006);

- **ülke alt yapısı** (ekonominin dışa açıklığı, devletin rolü, finans sektörünün etkinliği, teknoloji yoğunluğu, fiziksel alt yapı, yönetim becerileri, esnek işgücü pazarı, yasal kurumlar, ekonomik büyüme, sosyal, politik ve kültürel ortam),

- **ve girişimcilik alt yapısı** (finans, devlet politikaları, devlet programları, eğitim, Ar-Ge transferi, ticari alt yapı, iç pazarın dışa açık olması, fiziksel alt yapı ve kültürel normlar),

olarak temel iki boyutta toplanmaktadır.

3. Türkiye'de Girişimcilik

Türkler, dünyanın yüksek girişimcilik eğilimi ve yeteneğine sahip milletler arasında ön sıralarda kabul edilir. Genç nüfus yapısına sahip olması, yanı sıra son çeyrek yüzyılda kırsal/tarımsal alandan şehirlere doğru yaşanan akım, sıralamadaki yerini korumasına hatta üst sıralara çıkmasına yardımcı olmaktadır. Şehirleşen genç nüfus, her alanda daha fazla talep demek olduğundan bu durum girişimcileri daha heveslendirmektedir (Cansız, 2007).

Ancak olumlu görünen bu durum uygun koşullar sağlanıp üretime çevrilmediği zaman, sadece girişimcilik özelliklerine insana sahip olmak yeterli olmamaktadır. 'Uygun iklim', girişimciliğin, yaşam alanıdır. Örneğin, askeri vesayetin ve istikrarsızlığın yoğunlaştığı 90'lı yıllar ile 2000'li yılların başlarında, çok sayıda genç yeteneğin Türkiye'den daha özgürlükçü ülkelere göç ederken, geçtiğimiz 4 yıl boyunca yürütülen çalışmalar sonucu 248 araştırmacının ABD'den Türkiye'ye geri dönmesi (<http://www.sanayi.gov.tr/NewsDetails.aspx?newsID=7359&lng=tr>, Erişim. 07/05/2013), 'uygun iklim'in kaçınılmaz olduğunu göstermektedir.

Uluslararası araştırmalara göre, son dönem girişimcilik eğilimi ile ilgili bazı bilgiler aşağıdadır. Bunlardan ilki, dünyada, girişimcilik konusunda başlıca referans kaynağı olarak kabul edilen Küresel Girişimcilik Monitörü (Global Entrepreneurship Monitor, GEM) tarafından yapılan 2001 çalışmasına göre, 100 yetişkin içinde şirket kuran insan sayısı bakımından Türkiye 4,6 oranla gelişmiş ülkelerin oldukça gerisindedir. Sözkonusu oranlar ABD'de 11,7, Güney Kore'de 15, Meksika'da 18,7 olarak belirlenmiştir (Tüsiad, 2002).

Buna karşılık, 2000'li yılların ortalarından itibaren girişimcilik ve tersine beyin göçüne yönelik olumlu gelişmeler yaşanmaya başlamıştır (Partal, 2013). Örnek vermek gerekirse, yabancıların Türkiye'de çalışma izni alma süreçleri son yıllarda büyük ölçüde kolaylaştırılmıştır. Uzun yıllardır süreci zorlaştıran bürokratik işlemler internetten işlem yapılabilmesi yolu ile büyük ölçüde çözülmüş ve geçmişte doksan güne kadar varabilen bekleme süreleri, bir ya da iki haftaya kadar indirilebilmiştir. Bunun yanı sıra, Türkiye'de özellikle son yıllarda Türk üniversitelerinde eğitim gören yetenekli yabancı beyinleri ülkede tutmaya yönelik bir takım çalışmalar başlatılmıştır. Türkiye'de yükseköğrenim kurumlarında eğitim gören yabancı öğrencilerin sayısına bakıldığında, son beş yıl içerisinde % 36,6 artış olduğunu ve sayılarının 2009/2010 döneminde 22 bin civarına ulaşmış olduğunu görülmektedir. Her ne kadar bu artış olumlu bir gelişme olsa da, yabancı öğrencilerin toplam öğrenci sayısı içerisindeki yüzdesi oldukça düşüktür (Tepav Raporu, tarihsiz).

2007 yılında, Avrupa Komisyonu tarafından yapılan bir araştırmada, 27 AB ülkesi ile iki aday ülke (Hırvatistan ve Türkiye) ve bunların dışında İrlanda, Norveç, İsviçre, ABD, Çin, Japonya ve Güney Kore'den oluşan 36 ülke arasında, girişimcilik eğilimi açısından Türkiye %23 ile Çin ve Finlandiya'dan sonra üçüncü olarak dikkat çekmiştir (http://ec.europa.eu/public_opinion/flash/fl_283_en.pdf, Erişim: 15/02/2013).

Küresel Girişimcilik Monitörü tarafından (GEM 2010) yapılan son dönem çalışmasında ise, Türkiye, Letonya, Singapur, Çin ve Kolombiya ile birlikte kendi bölgelerinde diğer ekonomilere göre yüksek girişimcilik büyüme gösterdiğini tespit etmiştir (<http://www.gemconsortium.org/docs/download/2645>, Erişim: 15/02/2013).

Uluslararası araştırmaların gösterdiği üzere, Türkiye girişimcilik açısından olumlu seyir içinde bulunmaktadır. Ancak, gelişmişlik düzeyini yakalayabilmek için gerçekleştirilmesi gereken öncelikli konu, işsizlik sorunu çözüm halen bekleyen bir sorun olarak sürmektedir. Çünkü işsizliğin azaldığı bir ekonomi, üretimin arttığı buna bağlı olarak ekonomideki arz ve talep dengesinin gerçekleştirildiği, fiyatların uygun düzeylerde seyrettiği bir yapı oluşturur (Cansız, 2007).

Uluslararası karşılaştırmalar, bir yanıyla farklı gelişmişlik düzeyinde bulunan ülkeleri kapsadığından, ortaya çıkan sonuçların yorumlanması aynı temelde değerlendirilmesi, doğru da değildir. Türkiye gibi, genç ve şehirleşen bir nüfus yapısının doğaldır ki, girişimcilik ile mal ve hizmet talebi, gelişmiş ülkelerden daha yüksek olması gerekir. Ancak, Türkiye açısından yukarıda çizilen olumlu tablo, ülkenin bazı bölgelerinde sağlanmaktayken diğer bölgelerinde tam tersi bir durum yaşanabilmektedir. Bunun sonucu, Türkiye'nin batı illerindeki gelişmiş sanayi topluluğu, gelişme ve refahın tüm ülkeye yayılmasına yeterli olmamaktadır. Doğu illerindeki yüksek işsizlik oranı, nüfusun batıya kaymasına neden olmakta ve değerlendirilmeden elde kalan doğal kaynaklar bir anlamda ülke bilânçosuna negatif değer olarak kaydedilmektedir (Cansız, 2007). Girişimciliğin önemi, özellikle eğitim ve öğretimin her aşamasında ülkenin refahı için, bütün bireylere anlatılması, dengeli bir kalkınma için zorunludur. Ancak, bir başka zorunluluk, önemli kısmı kaldırılmasına rağmen girişimciliğin önündeki halen var olan engellerin kaldırılmasıdır. Böylece, girişim ve kalkınma ile refahın dengeli yayılması mümkün olur.

4. Araştırma Amacı, Kapsamı, Yöntemi ve Bulgular

4.1. Araştırma Amacı

Bu çalışmanın amacı, eğitim-öğretim programlarında 'girişimcilik' konuları önemli yer tutan İşletme ve Muhasebe öğrenimi gören iki farklı bölgedeki üniversite öğrencileri üzerinde, bölgesel farklılığın etkisi araştırmaktır. Yanı sıra, öğrencilerin girişimci özellikler bakımından farklılık taşıyan taraflarının belirlenmesidir.

4.2. Araştırma Kapsamı

Araştırma kapsamına Türkiye'de eğitim-öğretim yapan iki farklı bölgeye ait üç üniversite alınmıştır. Bu üniversiteler, ülkenin Avrupa kısmında bulunan Trakya Bölgesi'nde Bulgaristan

ile sınır olan Kırklareli ilindeki Kırklareli Üniversitesi ile Batı Karadeniz Bölgesi'nde bulunan Zonguldak Bülent Ecevit ve Karabük Üniversiteleri'dir. Bu üniversitelerin İktisadi ve İdari Bilimler Fakülteleri (İİBF) İşletme Bölümü öğrencileridir.

Her ne kadar, illerin coğrafi, kültürel ve sosyo-ekonomik durumu doğrudan araştırma kapsamındaki öğrencilerin bireysel girişimcilik özelliklerine etki yapmasa da, aşağıda bölge hakkında kısaca bilgi verilmiştir.

Kırklareli, ülkenin Avrupa'ya komşu en yakın illerden biri olup, nüfusunun önemli kısmı Balkan ülkelerinden gelen göçmen Türklerden oluşmaktadır. İlin, Karadeniz Bölgesi'nin batısında yer alan Zonguldak ve Karabük ile ortak tek noktası Karadeniz'e komşu olmasıdır. Kırklareli'nin Zonguldak'la arası yaklaşık 550 km. iken Karabük'le 615 km.dir. Zonguldak'ın eski bir ilçesi olan Karabük ile arası ise, sadece 100 km.'dir.

Kırklareli, büyük kısmı düz ve verimli Ergene Ovası sayesinde tarım ve hayvancılıktan her türlü sanayi yatırımına kadar oldukça cazipken, Zonguldak ve Karabük ise, ülkenin en engebeli bölgelerinde kurulmuş olup, tarımsal faaliyet ve hatta sanayi yatırımı için uygun ve cazip değildir. Ancak, Zonguldak, 19. Yüzyılda başlayan maden kömürü üretimi ile başlayan sanayileşme sürecine 20. Yüzyılın ortalarında demir - çelik üretiminin eklenmesiyle Türkiye'nin ilk sanayileşen illerinden biri olarak girmiştir. Kamu yatırımları ile sağlanan bu gelişme, 1990 sonrası hız kazanan özelleştirme ile maden kömürü üretimin ve demir-çelik üretimin özel şirketlere devredilmesiyle ülkedeki ekonomik gelişme ve büyümeye ayak uyduramamış ve milli gelirden istenen düzeyde pay alamamıştır (Canbaz, 2008). Buna karşılık Kırklareli, son dönemde hem sanayi yatırımı hem de tarım ve hayvancılık için ülkenin en cazip yerlerinden biri olarak yoğun şekilde tercih edilmektedir. Özellikle (Lüleburgaz ve Babaeski gibi) bazı ilçeleri özel sektörün etkin olmaya başlamasıyla hızlanan sanayileşmeden, İstanbul'un ardbölgesi olması sayesinde büyük pay almıştır. Önemi giderek artan ve insanlık için en stratejik konu olan '**gıda ve besin üretimi**' için, ilin sahip olduğu geniş ve verimli arazi, dış ticaret için coğrafyanın sağladığı (Avrupa kapısı) konum, başta Kırklareli olmak üzere bölgenin diğer tüm vilayetlerine sanayi, ticaret ve nihayet sosyo-ekonomik gelişme açısından büyük avantaj sağlamaktadır (Canbaz, 2011).

Bu arada, Kırklareli'nin bazı ilçelerinin Zonguldak'la Karadeniz'e komşu olması, doğal koşullar ve coğrafi özellikleri bakımından benzerlikler göstermesini sağlamıştır. Hatta bu ilçelerden biri olan Demirköy, Kırklareli'nin diğer ilçelerinden daha çok Zonguldak ve

Karabük'ün Devrek ve Yenice ilçelerine benzemekte, yanı sıra sosyo-ekonomik gelişmişlik açısından diğer ilçeler ve il merkezinden büyük farklar göstermektedir.

Son olarak, araştırma kapsamındaki illerin sosyo ekonomik gelişmişlik sırası (SEGE-2011), Kırklareli 15 iken Karabük 28 ve Zonguldak 29'dur (<http://www.dika.org.tr/upload/archive/files/Sosyo-Ekonomik%20G%C3%B6stergeler%202011.pdf>, Erişim: 10/04/2013).

Şekil 1:Araştırma Kapsamındaki İllerin Türkiye Haritasındaki Yeri

Dikkat edilirse, araştırma kapsamına dahil olan üç üniversitenin 173 öğrencisi, birbirinden farklı iki farklı bölgeyi temsil eden illerde eğitim öğretim görmektedir. Bunların, 100 adeti Trakya Bölgesi'nin Kuzeyini temsil eden Kırklareli Üniversitesi'nden, 73 adeti ise, Batı Karadeniz'i temsil eden Zonguldak ve Karabük Üniversitesi'nden öğrencilerdir. Kırklareli Üniversitesi ile Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi öğrencileri son sınıfta eğitim-öğretim görürken, Karabük Üniversitesi öğrencileri ikinci sınıfta eğitim-öğretim görmektedirler. Araştırma kapsamının İşletme Bölümü olarak seçilmesi, girişimcilik ve muhasebe eğitiminin bu bölüm ders programlarında ağırlıklı olmasıdır. Özellikle girişim ve girişimcilik açısından önceliği olan Muhasebe, Yönetim, Vergi, Dış Ticaret, Ticaret Hukuku gibi temel dersler yanı sıra, iş yaşamı için vazgeçilmez diğer temel konular programda yer almaktadır.

4.3. Araştırma Kısıtları

Araştırma örneklemini, Batı Karadeniz Bölgesi'ni önemli oranda kapsayan illerden olmasına karşılık, buradaki üniversitelerden araştırma kapsamına alınan öğrenci sayısı kısıtlı kalmıştır. Buna karşılık, Trakya Bölgesi olarak planlanan diğer bölgeden ise, sadece Kırklareli ilinde bulunan üniversiteden katılımcı sağlanmıştır. Ancak, bu üniversiteden sağlanan katılımcı

sayısı, diğer bölge üniversitelerinden sağlanandan daha fazla olmuştur. Örneklem konusundaki bu kısıtlar, çalışmanın açıklama ve genelleme gücü konusunda eleştiriye açık görülmektedir. Bu nedenle, ‘araştırma bulguları’ analiz edilirken, benzer konuda son dönemlerde yapılan araştırmalara değinilmiştir. Böylece, çalışmanın benzer veya farklılıkları ile açıklama ve genelleme gücüne katkı sağlanmaya çalışılmıştır.

4.4. Araştırma Yöntemi

Araştırma ana kitlesi olarak belirlenen üç üniversitenin İşletme Bölümü öğrencilerine Mart 2013 tarihinde gerçekleştirilen on adet soru içeren bir anket uygulanmıştır. Sorular ilk ikisi hariç, dördümlü Likert ölçeği;

- 1: Tamamen katılıyorum,
 - 2: Katılıyorum,
 - 3: Katılmıyorum,
 - 4: Hiç katılmıyorum,
- şeklinde uygulanmıştır.

Araştırmanın ana hipotezi, “*Faktörler, bölgelere göre farklılık göstermez*” şeklindedir.

4.5. Verilerin Analizi

Analize dâhil olan öğrencilerden 50 tanesi kız, 122 tanesi erkektir. Ancak, bir öğrenci cinsiyetini belirtmemiştir.

İlk iki soruda ‘katılıyorum-katılmıyorum’ yerine,

- 1- ‘Hangisini daha çok istersiniz?’ ve
- 2- ‘Yeni bir girişim yapacak olsaydınız hangi alanı düşünürdünüz?’

gibi, özel cevaplar istenmiştir.

Aşağıdaki Tablo 1 incelendiğinde;

- Ortalaması en yüksek olan beşinci soru (Ne yapacağımı başkalarının karar vermesine bırakırım) 3,55 ortalama ile aslında girişimcilik için karar alınmasında kişilerin çevre faktörlerinden etkilenmesi ve yönlendirilmesinden uzaklaşarak tamamen kendi tercihleri doğrultusunda hareket etmeyi arzuladıkları, diğer ifadeyle ‘özgüven’ sahibi oldukları görülmüştür.

- Birinci ve ikinci soru önermeleri beraber değerlendirildiğinde ankete katılan öğrencilerin % 51,4'ü devlet memuru olarak çalışmak isterken % 36,4'ü hizmet ve % 23,1'i sağlık alanlarında girişimciliği tercih etmişlerdir.

- Diğer yandan sekizinci ve onuncu soru önermeleri incelendiğinde dikkat çeken nokta, maksimum değerlerin 3 olması ve standart sapmaların oldukça düşük olmasıdır. Söz konusu önermeler için, özetle, katılımcıların 'kendilerine olan özgüvenleri'nin oldukça yüksek olması sonucuna ulaşılabilir.

Tablo 1: Örnek Hacmi, Ortalamalar ve Standart Sapma Değerleri

Soru Önermesi	Örnek Hacmi	Minimum Değer	Maksimum Değer	Ortalama	Standart Sapma
1	173	1	4	1.71	0.647
2	172	1	5	2.79	1.565
3	173	1	4	1.72	0.713
4	173	1	4	2.01	0.781
5	173	1	4	3.55	0.594
6	173	1	4	1.58	0.724
7	173	1	4	1.53	0.625
8	173	1	3	1.44	0.532
9	171	1	4	1.71	0.747
10	172	1	3	1.76	0.598
11	173	1	4	2.69	0.818
12	172	1	4	2.70	0.893

Aşağıdaki Tablo 2'de ise, iki bölgeyi temsil eden üniversite öğrencilerine ait aritmetik ortalamalar ile standart sapma ve standart hata yer almaktadır. Burada da, bölgesel ölçekte başta ortalamalar olmak üzere, diğer iki istatistik (standart sapma ve standart hata) birbirine oldukça yakındır. Örneğin, beşinci soruda, Batı Karadeniz üniversiteleri öğrencilerine ait cevapların ortalaması 3,55 iken, Kırklareli Üniversitesi öğrencilerinin cevapları ortalaması 3,56'dır.

Tablo 2: Grup İstatistikleri

Bölgeler		N	Ortalama	Std. Sapma	Std. Hata
S1	1	100	1,76	,683	,068
	0	73	1,63	,589	,069
S2	1	100	2,90	1,528	,153
	0	73	2,63	1,612	,189
S3	1	100	1,65	,716	,072
	0	72	1,81	,705	,083
S4ö	1	100	2,05	,809	,081
	0	73	1,95	,743	,087
S5	1	100	3,55	,575	,058
	0	73	3,56	,623	,073
S6	1	100	1,59	,767	,077
	0	73	1,56	,666	,078
S7	1	100	1,51	,659	,066
	0	73	1,55	,578	,068
S8	1	100	1,43	,537	,054
	0	73	1,45	,528	,062
S9	1	100	1,75	,744	,074
	0	71	1,66	,755	,090
S10	1	100	1,74	,613	,061
	0	72	1,79	,580	,068
S11	1	100	2,71	,820	,082
	0	73	2,66	,820	,096
S12	1	99	2,74	,932	,094
	0	73	2,64	,839	,098

0- Batı Karadeniz (Zonguldak ve Karabük) 1- Kuzey Trakya (Kırklareli)

Hazırlanan anket sorularından üç tanesi (bunlardan ilk ikisine yukarıda değinildi, diğeri ise, ‘girişimcilik eğitimi üniversitelerde verilmelidir?’ önermesi) çalışma kapsamından çıkarıldıktan sonra kalan dokuz soru ile üç faktör grubu oluşturulmuştur. Bu faktörler, girişimcilikte önemli unsurlardan ‘*kariyer*’, ‘*özgüven*’ ile ‘*hürs*’ grupları olarak tanımlanmıştır. Böylece üç faktör grubu olarak sınıflandırılan sorulara katılımcıların verdiği cevapların ortalamaları belirlenmiştir.

4.6. Araştırma Bulguları (Ampirik Sonuçlar)

Analiz sonuçlarına göre ‘kariyer faktörü’nün ortalaması 1,80, ‘özgüven faktörü’nün ortalaması 2,24 ve ‘hırs faktörü’nün ortalaması 2,29 şeklinde belirlenmiştir.

Tablo 3: Faktör Grupları ve Faktörlerin Ortalamaları

Faktörler	Faktörleri Oluşturan Sorular	Faktörlerin Ortalaması
Kariyer Faktörü	Garantili ve sürekli bir iş yerine kariyer sunan bir iş tercihimdir.	1,80
	Belirli bir ücretle çalışmaktansa kendi fikirlerimi hayata geçirecek işlere yönelmeyi tercih ederim.	
	Garantili ve sürekli bir iş benim işimdir.	
Özgüven Faktörü	Ne yapacağımı başkalarının karar vermesine bırakırım.	2,25
	Kendi hareketlerimi kendim kontrol ederim.	
	Kendi işimi rahatlıkla yürütebileceğimi düşünüyorum.	
Hırs faktörü	Çok çalışarak her işin üstesinden gelebilirim.	2,30
	Bir girişimci olarak başarılı olmamın çok zor olduğuna inanıyorum.	
	Emekli olmadan önce birçok kez iş ve meslek değiştirmem gerekeceğini tahmin ediyorum.	
<p>Not: Cevaplar, bir uçta ‘1- tamamen katılıyorum’, diğer uçta ‘4- hiç katılmıyorum’ şeklinde analize konu edilmiştir. Bir başka ifadeyle, soru olumlu da olsa, olumsuz da olsa olsa, ölçü değişmemiş bu şekilde analiz yapılmış, dönüştürme yoluna gidilmemiştir.</p>		

- ‘*Kariyer faktörü*’nü oluşturan ilk grubun ortalaması 1,80 olarak belirlenmiş olup, katılımcıların bir yandan kariyer hedeflerken, bunun kendi fikirlerini hayata geçirecek şekilde bir konumlanmayı tercih ettikleri şeklinde yorumlanabilir. Benzer bir sonuç, 2002 yılında Haliç Üniversitesi öğrencileri ile gerçekleştirilen bir araştırmada (Arslan, 2002) da tespit edilmiştir. 182 öğrencinin katıldığı bu çalışmaya göre, ‘Fakülteyi bitirdikten sonraki mesleki idealleri’nin araştırıldığı bu çalışmada, ilk sırada %45,6 oranı ile ‘*kendi işini kurma*’ tercih edilmiştir.

- ‘*Özgüven faktörü*’nü oluşturan ikinci grubun ortalaması 2,25 olup, katılımcıların bir yandan ne yapacakları konusunu başkalarına bırakmama konusunda kararlı olduklarını belirtirlerken (3,55 ve 3,56 ortalama ile), diğer yandan onuncu soruda ‘*kendi işlerini rahatlıkla yürütebilecekleri*’ne inanmaktadırlar.

- Üçüncü grup ise, ‘*hırs faktörü*’dür. Ortalaması 2,30’dur. Bu grupta, ‘her işin üstesinden çok çalışarak gelebilirim’ önermesine (1,51 ve 1,55) katıldıklarını ifade etmişlerdir. Yanı sıra, ‘*girişimci olarak başarılı olmanın çok zor olduğuna inanıyorum*’ önermesine ise, (2,71 ve 2,66) ‘*katılmıyorum*’ demişlerdir.

Bölgelere göre faktörlerin ortalamaları, standart sapma ve standart hata değerleri aşağıdaki Tablo 4’dedir. Dikkat edilirse, çok az farkla tüm faktörlerde, iki farklı bölge üniversite öğrencilerinin istatistik değerleri aynıdır. Örneğin, ‘kariyer faktörü’ ortalaması Kırklareli Üniversitesi’nde 1,81 iken, Batı Karadeniz Üniversiteleri’nde 1,78; ‘özgüven faktörü’ Kırklareli

Üniversitesi'nde 2,24 iken, Batı Karadeniz Üniversiteleri'nde 2,26 ve 'hırs faktörü' ortalaması, Kırklareli Üniversite'sinde 2,31 iken, Batı Karadeniz Üniversiteleri'nde 2,28 olarak belirlenmiştir.

Bu arada, farklı gelişmişlik düzeyindeki iki ilde, '*girişimciliğe bakış araştırması*' adlı bir çalışma Fidan ve Çiftçi tarafından yapılmıştır. Söz konusu çalışmada, 'illerin sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralamasında (SEGE-2010) 19. sırada olan Kayseri ile 45. sırada olan Sivas illerinde eğitim öğretim gören, Erciyes ve Cumhuriyet Üniversiteleri İİBF İşletme Bölümü son sınıf öğrencilerine, "*beklenmedik şekilde 500 bin TL.' ye sahip olsaydınız ne yapardınız?*" sorusuna Sivas'taki öğrenciler %65, Kayseri'deki öğrenciler ise %63 oranında "*kendi işimi kurardım*", buna karşılık, "*kariyer hedefiniz nedir?*" sorusuna, Sivas'ta eğitim öğretim görenler %41, Kayseri'dekiler %40 oranında "*kendi işini kurmak*" olarak cevap vermişlerdir (Fidan ve Çiftçi, 2010).

5. Uluslararası Girişimcilik Kongresi'ni düzenleyen Kazakistan açısından özel bir anlam taşıyan bir çalışma ise, Güney ve Nurmakhmatuly (2007) tarafından yapılmıştır. Türkiye ve Kazakistan Üniversiteleri öğrencilerinin kültürlerarası girişimcilik özelliklerinin belirlenmesi amacıyla (Kazakistan) Ahmet Yesevi Uluslararası Türk-Kazak Üniversitesi ile (Türkiye) Hacettepe Üniversitesi İİBF, İşletme Bölümü birinci ve son sınıfında okuyan toplam 353 öğrenci üzerinde bir anket uygulanmıştır. Bunların, 151'i Kazak, 202'si Türk'tür. Bu çalışmada, Kazak gençlerin %59,6'sı, Türk gençlerin %54,0'ü İşletme Bölümü'nü "*geleceklerini daha çok bağımsız çalışmada gördükleri*" için ve yine Kazak gençlerin %33,8'i, Türk gençlerin %25,7'si, bu bölümü "*kendilerine arzuladıkları para, prestij ve statüyü sağlayacağı*" için seçtiklerini belirtmişlerdir. Görüleceği üzere, Kazak ve Türk gençlerinin para, prestij ve statü arzulama istekleri ikinci sırada yer almıştır. Ayrıca, gençlerin İşletme Bölümü'nden mezun olduktan sonra gelecekteki iş yaşantısı ile ilgili beklenti bulguları bazı farklılıklar göstermiştir. Örneğin, Kazak gençlerin %53,6'sı yurtdışındaki bir iş yerinde ve %43,7'si kamu kuruluşunda çalışmayı tercih ederken, Türk gençlerin %55,4'ü özel sektörde ve %22,3'ü kamu kuruluşunda çalışmayı tercih etmişlerdir (Güney ve Nurmakhmatuly, 2007).

Tablo 4: Grup İstatistikleri

Faktörler	Bölgeler	N	Ortalamalar	Std. Sapma	Std. Hata
Kariyer Faktörü	1	100	1,816667	0,4167508	0,0416751
	0	73	1,780822	0,4417249	0,0517000
Özgüven Faktörü	1	100	2,240000	0,3073364	0,0307336
	0	73	2,260274	0,3004450	0,0351644
Hırs faktörü	1	100	2,310000	0,4720112	0,0472011
	0	73	2,283105	0,4218977	0,0493794

Faktörlere ilişkin varyans-kovaryans matrisi ise aşağıdaki tabloda verilmiştir. Tablo 5 incelendiğinde, faktörlerin *varyans*ları oldukça düşüktür. Farklı grupların ortalamaları arasındaki farkları tanımlamak için kullanılan varyans değerleri, her iki bölge faktör ortalamalarının benzer olduğunu göstermektedir. Buna göre, ‘kariyer faktörü’ için ortalama değeri “Katılıyorum” seçeneğine; ‘özgüven faktörü’ ortalaması “Katılıyorum” seçeneğine ve ‘hırs faktörü’ de “Katılıyorum” seçeneklerine yakındır denilebilir. Faktörlere ilişkin *kovaryans* değerleri incelendiğinde ise faktörlerin arasında ciddi bir ilişki olmadığı söylenebilir. Ancak dikkat edilmesi gereken husus, *kariyer faktörü ile hırs faktörü arasında ters yönlü bir ilişkinin olmasıdır.*

Tablo 5: Varyans-Kovaryans Matrisi

	Kariyer Faktörü	Özgüven Faktörü	Hırs faktörü
Kariyer Faktörü	0,181	0,010	-0,010
Özgüven Faktörü		0,092	0,007
Hırs faktörü			0,202

Çalışmanın ana amacı olan bölgelere göre girişimcilik olgusunun farklı olup olmadığı yine bağımsız örnek t testi ile analiz edilip aşağıdaki tabloda sonuçlar verilmiştir.

Araştırmada, test edilen boş hipotez “*Faktörler, bölgelere göre farklılık göstermez*” şeklindedir. Tablo 6’daki sonuçlara göre, her üç faktör, bölgelere göre farklılık göstermemektedir.

Tablo 6: Ana Hipotez T-testi Değerleri

H ₀	t istatistiği	t istatistiğinin olasılık değeri
Kariyer faktörü bölgelere göre farklılık göstermez.	0,545	0,587
Özgüven faktörü bölgelere göre farklılık göstermez.	-0,433	0,666
Hırs faktörü bölgelere göre farklılık göstermez.	0,387	0,699

Benzer bulgu, Fidan ve Çiftçi tarafından yapılan çalışmada da bulunmuştur. Araştırmaya göre, ‘her iki üniversitenin İşletme Bölümü öğrencileri arasında girişimcilik konusuna bakış açısından anlamlı farklılıklar olmadığı’ belirlenmiştir. Çalışmanın bu son aşamasında, ikincil amaç olarak belirtilen ‘öğrencilerin girişimci özellikler bakımından farklı olup-olmadıkları’ araştırılmıştır. “**Faktörler, cinsiyetlere göre farklılık göstermez**” hipotezi, bağımsız örnek t testi ile test edilmiş ve sonuçlar aşağıdaki tabloda verilmiştir. Tablodaki sonuçlara göre, her üç faktör açısından cinsiyetlere göre farklılık görülmediği tespit edilmiştir.

Tablo 7: T-testi Değerleri

H ₀	t istatistiği	t istatistiğinin olasılık değeri
Kariyer faktörü cinsiyetlere göre farklılık göstermez.	1,231	0,220
Özgüven faktörü cinsiyetlere göre farklılık göstermez.	-0,538	0,591
Hırs faktörü cinsiyetlere göre farklılık göstermez.	0,312	0,755

Girişimcilik eğiliminin cinsiyetlere göre farklılık gösterip-göstermediği konusunda, son dönemde (2012) Kars Kafkas Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi bünyesinde bir çalışma yapılmıştır. İşletme, İktisat ve Kamu Yönetimi Bölümü öğrencilerinden oluşan 620 öğrenci üzerinde yapılan bu çalışmada (Yıldız ve Kapu), 5 üzerinden yapılan puanlamada erkeklerde 3,88, bayanlarda 3,80 değeri tespit edilmiştir. Böylece, her iki cinsiyet grubunda girişimcilik açısından anlamlı bir fark belirlenmemiştir.

Yılmaz ve Sünbül tarafından (2009) yayınlanan ve Selçuk Üniversitesi Eğitim ve Mesleki Eğitim Fakültesi öğrencilerine yönelik girişimcilik ölçeği geliştirilmesi amacıyla yapılan çalışmada ise, kız öğrencilerin girişimcilik puanları ortalaması 144,27 bulunurken; erkek öğrencilerin ki 142,72 bulunmuştur. Grupların puan farklarından elde edilen t değeri anlamlı bulunamamıştır. Böylece, öğrencilerin girişimcilik düzeyleri arasında da anlamlı farklılık bulunamamıştır (Yılmaz ve Sünbül, 2009).

5. SONUÇ

- Ülkelerin kalkınma ve girişimciliğinin esas lokomotifleri olan girişim ve girişimcilik, sınırların anlamını yitirdiği ve rekabetin sınırsız hale geldiği bugünün dünyasında ülkelerin refah düzeyini de belirleyen unsur haline gelmiştir. Dünyada talep gören en değerli varlık, ‘girişimci kişiler’dir.

- Girişimcilik eğitimi veren yüksek öğretim kurumlarının İşletme Bölümleri başta olmak üzere, diğer ilgili tüm bölümler ve bir bütün olarak üniversite, ve hatta hükümetler esasen

her biri girişimci potansiyeli olan bu değerli varlığın yetişmesinde ve gelişmesinde sorumluluk sahibidirler, bu sorumluluğu idrak edenler, bugün ve gelecekte, 'cazibe odağı' olacaklardır.

• Çalışmada, Türkiye'deki iki farklı bölge Üniversitesinde İşletme ve Muhasebe ağırlıklı bölüm okuyan öğrencilerin girişimcilik özelliklerinin belirlenmesi ve bölge farklılığının belirlenmesi amaçlanmıştır. Elde edilen sonuçlar şöyledir;

- Öğrencilerin 'kendilerine olan özgüvenleri oldukça yüksektir'.
- Bunun en önemli nedenleri arasında, Türkiye'nin son yıllardaki ekonomik başarısı ile bölgesel ve dünya siyasetinde üstlenmiş olduğu aktif politika ve gücün etkisi vardır.
- Bu eğilimin istikrarlı seyretmesi, ülkenin iç ve dış organizasyon ve piyasalarda etkin bir yere sahip olması, tüm insanlar gibi öğrencilere de özgüven aşılacaktır.
- Ancak, elde edilen yüksek orandaki kamu sektöründe çalışma istekliliği, özgüven ve girişimcilik arzusu ile tezat olarak değerlendirilebilir.
- Türkiye'de (en azından çalışmanın yapıldığı örneklem grubunda) girişimci kişiliğe sahip olan bireyler bu potansiyellerini kullanabilecekleri alanları bir yandan belirlemede zorlanırken, diğer yandan kendilerini belirsizlikten güvenceye alma kaygısı içindedirler.
- Diğer yandan, bir çok ülke ve özel sektör çalışanına göre, Kamu'nun sağladığı ücret ve sosyo-ekonomik imkanların iyi olması, 'kamu tercihi'nde etkili olmaktadır. Benzer şekilde, Kazak ve Türk gençleri üzerine yapılan bir çalışmada da, 'kamu kuruluşunda çalışma arzusu' ön sıralarda yer almıştır.
- Araştırmacılar, belirsizlik toleransının her iki ülkede de azlığının güç mesafesini artırdığını ve dolayısıyla da girişimcilik için gerekli olan risk almayı engelleyici olmasını görmüşlerdir.
- Belirsizlikten kaçınan kültürler grubuna giren ülke ve bölgelerde yaşayan gençlerin kamu kuruluşlarında çalışmayı tercih etmeleri doğaldır (Güney ve Nurmakhmatuly, 2007).
- Çalışmadan elde edilen sonuçlara göre, öğrencilerdeki girişimcilik ruhu, bölge ve yanı sıra cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermemektedir. Bu sonuçlar, son dönemde yapılan benzer çalışmalarla örtüşmektedir.
- Hızla değişen toplumsal yapıda bayanların erkekler gibi toplum hayatında yerini alması, eğitim ve öğretimden erkekler gibi bayanlarında sınırsız olarak faydalanması cinsiyet açısından anlamlı bir farkın ortaya çıkmasına engel olmaktadır.

• Son olarak, Türkiye, dünyada girişimcilik potansiyeli ve eğilimi genelde yüksek ülkeler arasında kabul edilmektedir. Nüfus ortalamasının genç sınıfında olması da, büyük bir imkan olarak görülebilir. Bu potansiyelin geliştirilmesi büyük ölçüde, eğitim sisteminin niteliğine bağlıdır. Formel eğitim sisteminin en önemli aşaması olan üniversite eğitimi alan öğrencilerin girişimci ve atılgan potansiyeli, ülke açısından büyük kazançtır. Girişimci ve atılgan öğrenci profili, yenilikçi ve gelişime açık bir toplum için asgari koşullardandır. Ancak, bu sadece öğrencilerle değil, tüm diğer unsurları ile birlikte üniversitelerin '*girişimci üniversite*'ye dönüşmesi ile ülke ekonomisine katma değer sağlayabilecektir.

Kaynakça

Checkery J. Kasouf, Opportunity Assessment: A Framework Integrating Positive Psychology and Environmental Variable, Working Paper, 2003.

Deniz Börü, Girişimcilik Eğilimi Marmara Üniversitesi İşletme Bölümü Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma, Marmara Üniversitesi Yayın No.733, İstanbul, 2006.

Edip Örcü, Recep Kılıç ve Özer Yılmaz, “Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimlerinde Ailesel Faktörlerin Etkisi”, Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi, 2007, Cilt 2, Sayı 2: 27-47.

Emine Cansız, Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Özelliklerinin Belirlenmesi: Süleyman Demirel Üniversitesi Öğrencileri Üzerine Bir Çalışma, Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, Isparta, 2007.

Ercan Yılmaz ve Ali Murat Sünbül, “Üniversite Öğrencilerine Yönelik Girişimcilik Ölçeğinin Geliştirilmesi”, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 21/2009, s.195-2003

Evrin Çevik, Girişimcilerin, Girişimcilik Tipleri İle Çalışma Amaçları Arasındaki İlişki, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslararası Kalite Yönetimi, İstanbul, 2006.

Feruzahon Abdullaeva, Öğrencilerin Girişimcilik Özellikleri ve İş Değerleri: Kırgızistan, Özbekistan, Azerbaycan Ve Türkiye Karşılaştırılması, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi S.B.E., Sakarya, 2007.

Nicolai J. Foss, Peter.G Klein, Entrepreneurship and the Economic Theory of the Firm: Any Gains from Trade?, Edward Elgar Adershot, İngiltere, 2002

Robert D. Hisrich ve Michael P. Peters, Entrepreneurship: Starting, Developing And Managing A New Enterprise, Third Ed. Richard D. Irvin Inc., 1985.

Hakan P. Parta, “Gidip de Dönmemek, Dönüp de Bulamamak”, Mimar ve Mühendisler Grubu Dergisi, Sayı: 70, Nisan 2013, s.48-50

İsmet Mucuk, Modern İşletmecilik, Türkmen Kitabevi, İstanbul, 2011.

Joseph A. Schumpeter, Capitalism, Socialism and Democracy, Oxford University Press, New York, 1978.

Kahraman Arslan, “Üniversiteli Gençlerde Mesleki Tercihler ve Girişimcilik Eğilimleri”, Doğu Üniversitesi Dergisi, 2002/6, s.1-11

Mustafa Canbaz, “Kırklareli İlinin Sosyo-Ekonomik Sorunları ve Bir Çözüm Önerisi”, Istanca Panelleri I-II Bildiriler Kitabı, Kırklareli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Kırklareli-2011, s. 2-22

Mustafa Canbaz, Zonguldak - Sosyoekonomik Görünümü, Zerçev Zonguldak ve Çevresini Kalkındırma Derneği/Araştırma Raporları, Baskı: 4+4 Matbaası, İstanbul, 2008

Nazif Gürdoğan, Girişim ve Girişimcilik Kültürü, İgiad Yayınları, İstanbul, 2010

Ömer Dinçer ve Yahya Fidan, İşletme Yönetimine Giriş, Beta Basım Yayım Dağıtım, İstanbul, 2000.

Peter F. Drucker, The Frontiers of Management: Where Tomorrow's Decisions Are Being Shaped Today, Harper&Row, New York, 1986.

Saliha Emre, Girişimcilik Kültürü: Hofstede'in Kültür Boyutlarının Malatya Uygulaması, Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi S.B.E., Malatya, 2007.

Sebahattin Yıldız ve Hüsnü Kapu, “Üniversite Öğrencilerinin Bireysel Değerleri ile Girişimcilik Eğilimleri Arasındaki İlişki: Kafkas Üniversitesi'nde Bir Araştırma”, KAÜ-İİBF Dergisi, Cilt:3, Sayı:3, Yıl:2012, s. 39-66

Semra Güney ve Arman Nurmakhamatuly, Kültürün Girişimciliğe Etkisi: Kazakistan ve Türkiye Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Özelliklerinin Belirlenmesine Yönelik Kültürlerarası Araştırma - Enterprise and A Cross-Cultural Research Upon University Students of Kazakhstan and Turkey with Regards to Their Enterprising Capabilities, Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt 10, Sayı 18, Aralık 2007, s. 62-86

Seyfi Top, Girişimcilik Keşif Süreci, Beta Basım, İstanbul, 2006.

Tamer Müftüoğlu, “Kobi ve Girişimcilik”, KOSGEB Sanayicinin Sesi, Aralık 2000, Sayı 1, s.10-11

Tamer Müftüoğlu, “Girişimcilik, yöneticilik ve teknisyenlik”, Ostim Kobilerin Sesi, 28 Aralık 2011

Tepav Raporu, Türkiye’de Tersine Beyin Göçü: Geçmiş ve Günümüze Bakış, http://www.tepav.org.tr/upload/files/haber/1316789701-8.Turkiye_de_Tersine_Beyin_Gocu_Gecmise_ve_Gunumuze_Bakis.pdf, Erişim: 15/05/2013

Yahya Fidan ve Süha Çiftçi, “Farklı Fakültelerdeki İşletme Öğrencilerinin Girişimciliğe Bakışları”, Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Yıl: 3, Sayı: 4, Haziran 2010

....., Türkiye’de Girişimcilik, Tüsiad Türk Sanayicileri ve İşadamları Derneği, Aralık 2002

İnternet Kaynakları

http://ec.europa.eu/public_opinion/flash/fl_283_en.pdf, Erişim: 15/02/2013

<http://www.gemconsortium.org/docs/download/2645>, Erişim: 15/02/2013

<http://www.dika.org.tr/upload/archive/files/Sosyo-Ekonomik%20G%C3%B6stergeler%202011.pdf>, Erişim: 10/04/2013